

Curaçao in vogelvlucht

Overzicht over het Christoffelpark; dominant rijst de 375 m hoge Christoffelberg op uit dit gebied.

Foto: J. van Reisen.

Joost van Reisen

Inleiding

In de week van 17 tot en met 25 februari 2007 bezocht ik met mijn vrouw het eiland Curaçao. Precies de juiste week voor het bijwonen van het carnaval, dat op 18 februari plaatsvond. Daarnaast bieden de vele prachtige witte strandjes en de zee volop de mogelijkheid je er te ontspannen. Maar vooral was het ook de bedoeling het eiland in die week goed te bekijken. Curaçao heeft wat bezienswaardigheden betreft het nodige te bieden: in cultureel en historisch opzicht is een wandeling door Willemstad zeer de moeite waarde en dat geldt eveneens voor een bezoek aan de diverse landhuizen, die ooit als buitenverblijf of als hoofdgebouw van een plantage dienst deden. Er is een aardig boek dat de diverse aspecten van de ABC-eilanden belicht en in het bijzonder die van Curaçao (Van Dithuijzen 2003).

Ook op het gebied van natuur valt er op Curaçao het nodige te zien. Als ik me beperk tot het leven boven de zeespiegel zijn er enkele natuurparken, die een bezoek meer dan waard zijn; ik noem hier het Christoffelpark en het Shete Boka Park. Ook heeft Curaçao aan de zuidkust een aantal prachtige baaien, aan de rand waarvan soms flinke mangrovebossen staan, die een ideale verblijfsplaats vormen voor diverse reigerachtigen. Groot

is het verschil met de kust aan de noordkant van het eiland, die rotsachtig is en daardoor een heel ander aanzien heeft dan de zuidkust. De kustgebieden bieden samen met de landinwaarts gelegen natuurparken een grote diversiteit aan habitats. Wat de avifauna betreft telt Curaçao dan ook zo'n 170 vogelsoorten, waarvan er ongeveer vijftig op het eiland broeden. Een groot deel van deze vogels is afkomstig uit Zuid-Amerika (Venezuela

ligt op een afstand van ongeveer 70 km ten zuiden van Curaçao), maar een aantal andere soorten zien we verschijnen als Noord-Amerikaanse trekvogel. Er is overigens een goed standaardwerk over de avifauna van de Nederlandse Antillen (Voous 1983). Curaçao is met een oppervlakte van 444 km² het grootste eiland van de Nederlandse Antillen, heeft een lengte van 70 km en een breedte die varieert tussen 13 km en 5 km. De bevolking van ruim 150.000 mensen is zeer divers; op Curaçao wonen Afrikanen, Chinezen, Portugezen, Venezolanen, Joden, Libanezen, Surinamers en Nederlanders.

Na een korte bespreking van het klimaat op Curaçao, zullen we een negental locaties waar vogels zijn gezien de revue laten passeren. Per locatie zal een aantal – maar niet alle – soorten die daar zijn waargenomen, worden genoemd. Aan het eind van dit artikel wordt in een tabel een volledig overzicht gegeven van deze negen bezochte plaatsen en de soorten die daar zijn waargenomen. Natuurlijk gelden voor deze soorten binnen het koninkrijk ook Nederlandse namen; die naamgeving

Carmabi

De Carribean Marine Biological Foundation (CARMABI) is een organisatie die acht natuurgebieden in beheer heeft waaronder het in dit artikel genoemde Christoffelpark, het Shete Boka Park en het Flamingopark Jan Kok. Het streven is om het aantal beschermde gebieden uit te breiden, maar Carmabi tracht dit zo te doen, dat er een evenwicht is tussen natuurbescherming en recreatie. Daarnaast wordt er door deze organisatie onderzoek gedaan met het doel natuurorganisaties en (semi)overheidsinstanties te adviseren inzake beheer en beleid. Aandachtspunten in 2006 waren ondermeer:

- Vegetatiekarteringen van Bonaire en de Bovenwindse Eilanden;
- Onderzoek naar de medicinale werking van inheemse planten;
- Ezelproblematiek Bonaire;
- Roofvogels (Curaçao en Bonaire);
- Inventarisatie en bibliografie van de vlakte van Hato en San Pedro;
- Ecologie van het bedreigde Curaçaose Witstaarthert;
- Endemische soorten van de ABC-eilanden;
- Beschrijving nieuwe grotten Curaçao.

De Willibrordusbaai. Uitzicht op de salina's vanuit landhuis Jan Kok.

Foto: J. van Reisen.

Wetenschappelijke naam	Naam Engels	Naam Nederlands	A	B	C
<i>Pelicanus occidentalis</i>	Brown Pelican	Bruine Pelikaan	x		
<i>Fregata magnifica</i>	Makuaku	Fregatvogel	x		
<i>Sula leucogaster</i>	Brown Booby	Bruine Boebie		x	
<i>Larus atricilla</i>	Laughing Gull	Lachmeeuw	x		
<i>Sterna sandvicensis</i>	Common tern	Grote Stern	x		
<i>Sterna maxima</i>	Royal tern	Koningsstern	x		
<i>Egretta alba</i>	Great white Egret	Grote Zilverreiger			
<i>Florida caerulea</i>	Little Blue Heron	Kleine Blauwe Reiger			
<i>Egretta thula</i>	Snowy egret	Am. Kleine Zilverreiger	x		
<i>Egretta tricolor</i>	Tricolored heron	Witbuikreiger			
<i>Ardea herodias</i>	Great blue heron	Amerikaanse Blauwe Reiger			
<i>Bubulcus Ibis</i>	Cattle Egret	Koereiger			
<i>Butorides striatus curacensis</i>	Green Heron	Groene Reiger			
<i>Plegadis falcinellus</i>	Glossy Ibis	Zwarte Ibis			
<i>Phoenicopterus ruber</i>	Greater Flamingo	Flamingo			
<i>Tringa solitaria</i>	Solitary Sandpiper	Steltstrandloper			
<i>Limnodromus griseus</i>	Short-billed Dowitcher	Kleine Grijs Snip			
<i>Actitis macularia</i>	Spotted Sandpiper	Amerikaanse Oeverloper			
<i>Tringa flavipes</i>	Lesser Yellowlegs	Kleine Geelpootruiter			
<i>Tringa melanoleuca</i>	Greater Yellowlegs	Grote Geelpootruiter			
<i>Haematopus palliatus</i>	American Oystercatcher	Amerikaanse Scholekster		x	
<i>Himantopus mexicanus</i>	Black-necked Stilt	Steltkluif			
<i>Fulica americana</i>	West-Indian/ Carribean coot	Amerikaanse Meerkoet			
<i>Gallinula chloropus</i>	Common Moorhen	Waterhoen			
<i>Tachybaptus dominicus</i>	Least Grebe	Amerikaanse Dodaars			
<i>Phalacrocorax brasilianus</i>	Neotropic Cormorant	Bigua Aalscholver			
<i>Anas discors</i>	Blue-winged Teal	Blauwvluegeltaling			
<i>Anas bahamensis</i>	White-cheeked Pintail	Bahama Pijlstaart			
<i>Dendrocygna autumnalis</i>	Black-bellied Whistling Duck	Zwartbuik Fluiteend			
<i>Falco sparverius</i>	American Kestrel	Amerikaanse Torenvalk		x	x
<i>Buteo albicaudatus</i>	White-tailed Hawk	Witstaartbuizerd			x
<i>Pandion haliaetus</i>	Osprey	Visarend	x		
<i>Poliborus plancus</i>	Crested Caracara	Caracara		x	x
<i>Zenaida auriculata vinaceorufa</i>	Eared Dove	Geoorde Treurduif			x
<i>Columba passerina</i>	Common Ground-Dove	Musduifje			x
<i>Leptotila verreauxi</i>	White-tipped Dove	Verreaux' Duif			x
<i>Columba corensis</i>	Bare-eyed Pigeon	Naaktoogduif			x
<i>Amazona barbadensis</i>	Yellow-shouldered Parrot	Geelvluegelamazone			x
<i>Aratinga pertinax</i>	Brown Throated Parakeet	West-Indische Parkiet		x	x
<i>Crotophaga sulcirostris</i>	Groove-billed Ani	Kleine Ani			
<i>Chorostilbon mellisugus</i>	Blue-tailed emerald	Groene Kolibri			x
<i>Tyrannus melancholicus</i>	Tropical Kingbird	Tropische Koningstiran			
<i>Elaenia martinica</i>	Carribean Elaenia	Kleine grijze Vliegenvanger			
<i>Mimus gilvus</i>	Tropical Mockingbird	Caribische Spottlijster		x	x
<i>Dendroica petechia rufopileata</i>	Yellow Warbler	Gele Zanger		x	x
<i>Coereba flaveola uropygialis</i>	Bananaquit	Suikerdiefje		x	x
<i>Icterus icterus</i>	Troupial	Oranje Troepiaal			x
<i>Icterus nigrogularis</i>	Yellow Oriole	Gele Troepiaal			x
<i>Tiaris bicolor sharpei</i>	Black-faced Grassquit	Zwartkopgrasvink		x	
<i>Passer domesticus</i>	House Sparrow	Huismus			x
<i>Sicalis flaveola</i>	Saffron Finch	Saffraanvink			x
<i>Zonotrichia capensis insularis</i>	Rufous-collared Sparrow	Andesmus			x
<i>Numenius Pheaopus</i>	Whrimbel	Regenwulp			
<i>Charadrius semipalmated</i>	Semipalmated Plover	Bonte strandloper			x
<i>Pluvialis squatarola</i>	Black-bellied Plover	Zilverplevier			

In de kolommen 4 tot en met 12 van de tabel is de betekenis van de gebruikte letters als volgt: A = Sint. Anthonis Park, C = Christoffelpark, D = Willibrordusbaai, E = Santa Martabaai, F = Waterzuiveringsplassen bij Klein Hout, H = Omgeving Hotel Plaza en I = Tuin Curaçao Museum.

Tabel 1 -Overzicht van de waargenomen soorten in de week van 17 tot 25 februari 2007.

	D	E	F	G	H	I
				X		
				X		
					X	
				X		
	X	X				
	X		X			
		X				
X				X		
			X			X
			X			
X			X			
			X			
X						
X						
X	X					
		X	X			
		X				
		X				
		X				
X						
		X				
		X				
		X				
X						
						X
						X
						X
X			X		X	X
			X			
X		X				X
		X		X	X	X
X	X				X	X
X				X		
				X	X	
X				X		
				X		
X						
X						
X						

baai, B = Shete Boka
 fje, G = Sea Aquarium,

Fregatvogels in de omgeving van het Sea Aquarium. Foto: J. van Reisen.

blijkt echter bij het raadplegen van diverse bronnen (met name op internet) niet altijd eenduidig. Voor de Nederlandse namen heb ik me gebaseerd op een door De Boer beschreven overzicht van de avifauna van Curaçao (De Boer 1993). De Engelse en wetenschappelijke namen in Tabel 1 geven eenduidig aan om welke soorten het gaat.

Klimaat

Direct bij het verlaten van het vliegtuig valt de warmte als een deken over je heen. Want warm is het op Curaçao. De gemiddelde temperatuur ligt het hele jaar zo ongeveer tussen 24° C en 32° C. Toch is die warmte goed te verdragen vanwege een vrijwel constant heersende noordoostenwind, de passaat. Het eiland heeft dan ook een droog aanzien en de natuur moet tegen die droogte en de aanvoer van zout gewapend zijn. Niettemin kent Curaçao een regentijd, die loopt van september tot en met februari. In deze periode vallen zo nu en dan korte, maar hevige buien, die de natuur het broodnodige water leveren.

De Sint Annabaai

Als gast van het Plaza Hotel hadden we een prachtig uitzicht over de Sint Annabaai, de verbinding tussen het Schottegat en de Caribische Zee. Constant was daar de Fregatvogel *Fregata magnificens* te zien, hoog zwevend boven het water, zoekend naar voedsel. Ook Koningssterren *Sterna maxima* vlogen regelmatig voorbij. We zagen hoe de Visarend *Pandion haliaetus* zijn zoektocht naar prooi met een flinke tropische vis beloond zag. Af en toe werden ook de

De Noordkust. Deze kust bestaat uit kalksteenterrassen.

Foto: J. van Reisen.

Lachmeeuw *Larus atricilla*, de Amerikaanse Kleine Zilverreiger *Egretta thula* en de Bruine Pelikaan *Pelecanus occidentalis* waargenomen.

Shete Boka Park

Het Shete Boka Park ligt ten noorden van het Christoffelpark en maakt deel uit van de noordkust van Curaçao. Dit gebied wordt beheerd door de organisatie Carmabi (zie kader) onder meer om de daar broedende zeeschildpadden te beschermen. De naam Shete Boka verwijst naar de zeven opvallende inhammen (Boka's), waar enorme golven, gedirigeerd door de passaat, voortdurend en meedogenloos tegen de kust beuken. Deze kust bestaat uit kalksteenterrassen, waarvan de jongste geologische formatie, toen die zich lang geleden nog onder zeeniveau bevond, een koraalrif was. De fossiele structuren van dit rif zijn in die jongere, lager gelegen terrassen nog steeds goed te zien. In dit vlakke kale wonderige gebied zien we regelmatig roofvogels: Caracara's *Poliborus plancus*¹ lopen hier rond en wentelen stenen om om te zien of daar iets eetbaars onder te vinden is. Ook jaagt hier

de Amerikaanse Torenvalk *Falco sparverius* en in de lucht zien we regelmatig de Witstaarbuizerd *Buteo albicaudatus* langs zweven. In de buurt van de branding foerageert de Amerikaanse Bonte Scholtekster *Haematopus palliatus* en boven de golven zeilt af en toe een Bruine Boebie *Sula leucogaster*, het Caribische broertje van onze Jan-van-Gent.

Het Christoffelpark

Het Christoffelpark is een gebied ter grootte van 2300 ha en wordt eveneens beheerd door Carmabi. Het is gelegen in het westelijke deel van Curaçao, dat in tegenstelling tot het lager gelegen oostelijke deel, reliëfrijker is. Dominant rijst de 375 m hoge Christoffelberg op uit dit gebied. In het park treft men de voormalige plantages van Savonet, Zevenbergen en Zorgvliet aan. Ondanks het droge klimaat oogt het westelijke deel van Curaçao en in het bijzonder het Christoffelpark relatief groen. Men treft in het park tien cactussoorten aan, planten die bij uitstek geschikt zijn om zich in een woestijnklimaat te handhaven. De meest voorkomende cactussen zijn de kande-

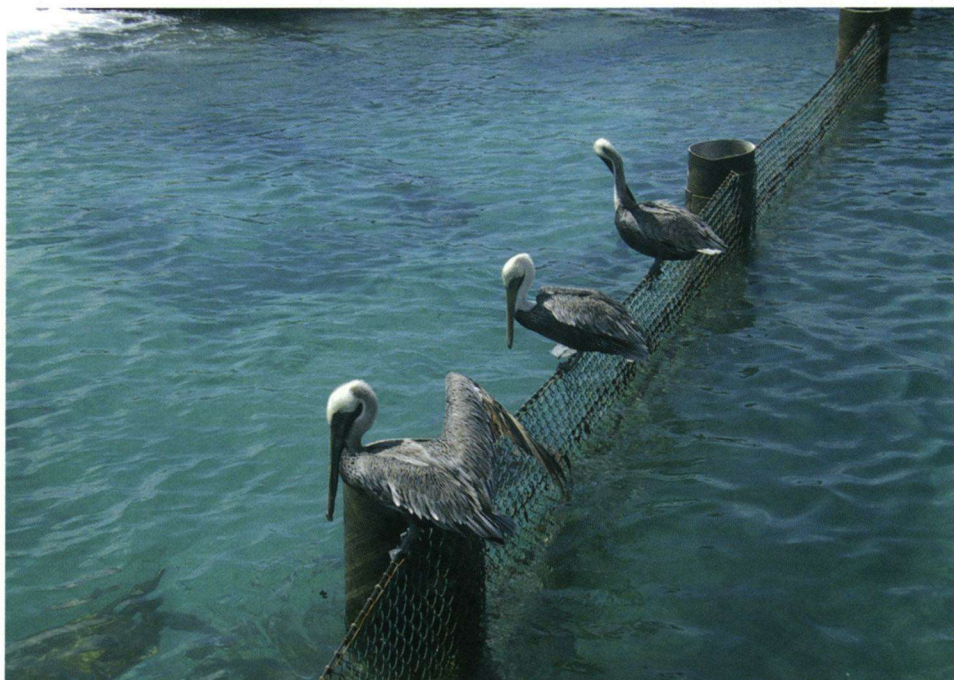
¹ Volgens de American Ornithologists' Union: *Caracara cheriway*.

laarvormige Kadushi en de rechte Datu, die soms wel hoogten van 10 m kunnen bereiken. Deze planten zijn van vitaal belang voor de van nectar levende vleermuizen, die op hun beurt weer voor bestuiving zorgen. Ook vogels hebben belang bij de cactus, sommige soorten eten er de vruchten van. Caracara's *Poliborus plancus* bouwen er soms hun nest in en andere soorten benutten de hoge cactus als uitkijkpost. Daarnaast ziet men 'schijfcactussen' (Tuna en Infrou) en de gedrongen Bolcactus of Meloencactus. Voorts vindt men er de Bromelia en diverse soorten orchideeën. De meest in het oog springende boomsoorten zijn de Tamarinde, de Acacia, de Mesquiteboom en de bekende, door de passaat vervormde Divi Divi en de altijd groene Mata Piská. Oppassen geblazen is het voor de giftige 'Manzenilleboom' (Manzaliña), die op veel stranden groeit. Rondwandelen hoor je voortdurend hagedissen wegschieten door de droge bladeren op de grond. Voorts zijn er gekko's, slangen en leguanen. Speciale bescherming geniet het teruggetrokken levende Witstaarthert. Het Christoffelpark herbergt vrijwel alle vogelsoorten die op Curaçao voorkomen;

ze zijn terug te vinden in de overzichtstabel onderaan dit artikel. Toch wil ik enkele speciale soorten vermelden. Direct bij de ingang van het park waren vrij makkelijk een aantal soorten te zien en te horen, zoals de Geelvleugelamazone (of -papegaai) *Amazona barbadensis*, de West-Indische Parkiet *Aratinga pertinax*, de Gele Troepiaal *Icterus nigrogularis* en Oranje Troepiaal *Icterus icterus*. De Suikerdiefjes *Coereba flaveola*, die zich - zoals de naam al aangeeft - te goed doen aan de suiker die iemand op een tafel heeft uitgestrooid, stuiven verschrikt uiteen als een jagende Amerikaanse Torenvalk *Falco sparverius* met hoge snelheid voorbij scheert. Meer roofvogels zijn zwevend in de lucht te zien zoals de Caracara en de Witstaartbuizerd *Buteo albicaudatus*.

Flamingopark Jan Kok en Willibrordusbaai

Even ten oosten van het plaatsje Sint Willibrordus liggen de zoutpannen (salina's) van Jan Kok, een voormalig landhuis dat nu dienst doet als expositieruimte. Deze meren zijn een trekpleister voor toeristen die er de foeragerende Rode of Caribische Flamingo's *Phoenicopterus*

Brulne Pelikanen, gelokt door het voederen van de zeeschildpadden.

Foto: J. van Reisen.

ruber komen bekijken. Er is echter meer te zien. Zo is er een territorium van de Visarend *Pandion haliaetus*; we zien er een Bigua-aalschover *Phalacrocorax olivaceus* rusten en ook een foeragerende Amerikaanse Blauwe Reiger *Ardea herodias*. Natuurlijk ontbreken ook steltlopers niet, zoals de Grote Geelpootruiter *Tringa melanoleuca* en Zilverplevier *Pluvialis squatarola*. In de begroeiing aan de oevers kan men soms enkele Kleine Ani's *Crotophaga sulcirostris* zien.

Santa Martabaai

De Santa Martabaai is een fraaie baai met aan de oevers een prachtig mangrovebos. De overgang van water naar bos wordt gevormd door een groot ondiep slikkig gedeelte, waarop foeragerende reigers en waadvogels te zien zijn, zoals Grote Zilverreiger *Egretta alba*, Witbuikreiger *Egretta tricolor*, Amerikaanse Kleine Zilverreiger *Egretta thula* en de Kleine Blauwe Reiger *Florida caerulea*. Waadvogels werden vertegenwoordigd door Regenwulp *Numenius phaeopus*, Amerikaanse Steltkluit *Himantopus mexicanus*, de Kleine Geelpootruiter *Tringa flavipes* en Grote Geelpootruiter *Tringa melanoleuca*.

Afvalwaterzuivering 'Klein Hofje'

De Afvalwaterzuivering 'Klein Hofje' is niet eenvoudig te vinden. Het ligt in de buurt van Piscadera even ten westen van Otrabanda in Willemstad. Een bezoek aan deze plassen geeft een aardige aanvulling op de avifauna van Curaçao, dit is namelijk de enige plek waar we eenden hebben gezien. Het gaat hier om de Zwartbuikfluiteend *Dendrocygna autumnalis*, de Blauwvleugeltaling *Anas discors* en de Bahamapijlstaart *Anas bahamensis*. Bovendien troffen we aan: de Amerikaanse Meerkoet *Fulica americana*, het Waterhoentje *Gallinula chloropus* en de Amerikaanse Dodaars *Tachybaptus dominicus*. Deze plassen zijn bovendien gewild bij reigerachtigen (Grote Zilverreiger *Egretta alba*, Amerikaanse Kleine Zilverreiger *Egretta thula*, Groene Reiger *Butorides virescens* en Koereiger *Bubulcus ibis*) en bij waadvogels (Amerikaanse Steltkluit *Himantopus mexicanus*, de Kleine Geelpootruiter *Tringa flavipes* en de Grote Geelpootruiter *Tringa melanoleuca*). Een

verrassing was een foeragerende Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus*. In de struiken en bomen naast de plassen zagen we de Tropische Koningstiran *Tyrannus melancholicus* en Kleine Ani's *Crotophaga sulcirostris*. Vermeldenswaard zijn ook de flinke leguanen, die we hier zagen rondkruipen.

Omgeving Sea Aquarium

Het Sea Aquarium ligt even ten oosten van Willemstad. De toerist, die niet aan duiken en snorkelen toekomt, kan daar een indruk krijgen van het prachtige onderwaterleven rond Curaçao. In dit gebied zagen we een flink aantal Koningssternen *Sterna maxima*, Fregatvogels *Fregata magnificens* en Bruine Pelikanen *Pelecanus occidentalis*. De laatste twee soorten zijn ook vaste gast in het Sea Aquarium. Vooral wanneer de zeeschildpadden of Verpleegsterhaaien worden gevoederd.

Willemstad

In Willemstad en rond het hotel zagen we vooral de meer algemene soorten die ook in de hiervoor genoemde gebieden te zien zijn. Het meest algemeen zijn het Suikerdiefje *Coereba flaveola*, de Tropische Spotlijster *Mimus gilvus*, de Huisemus *Passer domesticus* en de in de Tabel 1 genoemde duivensoorten. In de parkjes komen de Oranje Troepiaal *Icterus icterus* en de Gele Troepiaal *Icterus nigrogularis* voor evenals de Saffraanvink *Sicalis flaveola*. Waar bloemen in bloei zijn moet men letten op kolibries. Er komen daarvan twee soorten voor op Curaçao: de Groene Kolibri *Chlorostilbon mellisugus* en de veel minder algemene Rode Kolibri *Chlorostilbon mosquitos*; wij hebben alleen de eerste soort gezien. Verrassend was het om in het hotel, waar een tuin is aangelegd die het interieur verbindt met buitenterrassen, een Groene Reiger *Butorides virescens* aan te treffen.

Tuin bij Museum Curaçao

Tuinen in hun algemeenheid zijn zeer geschikt om naar vogels te kijken. In het bijzonder is de tuin bij het museum de moeite van het bekijken waard. Men ziet er een grote variatie aan fraaie bomen en planten. Uiteraard zien we in deze tuin de wat meer algemene soorten terug die we in de hiervoor beschreven locatie Willemstad

Jaanchi's Restaurant. Ook de Oranje Troepiaal, de Naaktoogduif en vele Suikerdiefjes maken rond lunchtijd deel uit van Jaanchi's klantenkring. Foto: J. van Reisen.

al zijn tegengekomen. Speciaal vermelden we de Witbuikelenia *Elaenia martinica* die in deze tuin werd waargenomen.

Nawoord

Uit het bovenstaande is duidelijk dat Curaçao een goede bestemming is om de belangstelling voor vogels te combineren met het bezoeken van andere bezienswaardigheden. Ik kan me voorstellen dat de lezer bij alle soorten die de revue zijn gepasseerd, ook graag een afbeelding had willen zien. Dit is mogelijk op de volgende goed verzorgde website: <http://www.curacao-nature.com>.

Duidelijk is ook, dat natuurbehoud een zaak van groot belang is op Curaçao. In dit opzicht heeft het eiland zware tijden achter de rug. Ontbossing en veeteelt hebben een grote tol geëist. Gelukkig is de economische interesse van de bewoners veranderd: waar vroeger ontbossing optrad is nu sprake van spontaan natuurherstel en ook de natuurparken zijn inmiddels redelijk vrij van geiten en schapen. Maar de situatie is nog lang niet rooskleuring te noemen; veel kustgebieden – belangrijk voor (trek)vogels – staan onder druk ten gevolge van ontwikke-

lingsplannen. Men heeft behoefte aan concreet overheidsbeleid, waarbinnen die plannen en het natuurbehoud goed op elkaar zijn afgestemd. Natuurbeschermers worden gesteund door bestemmingswetgeving onder het Eilandelijk Ontwikkelings Plan (EOP). Door kustontwikkelingsplannen blijft echter ook deze wetgeving onder politieke druk staan.

Hoopgevend is dat de beheerders van natuurparken en reservaten op de Nederlandse Antillen zich in 2005 hebben verenigd in een overkoepelende organisatie, de Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA). Met gebundelde krachten kan deze organisatie de natuurbescherming op de eilanden ondersteunen en versterken. Het ontbreekt de DCNA helaas aan voldoende middelen om een gericht programma voor vogelbescherming op te zetten. Sinds kort wordt de DCNA mede gesteund door Vogelbescherming Nederland. Met die steun kan onder meer worden gestreefd naar een partnerschap van de DCNA met de organisatie BirdLife International. Hierdoor zal de DCNA aansluiting kunnen krijgen bij het 'BirdLife Caribbean Program', dat sinds 2005 door BirdLife International wordt ontwikkeld.

■ J.C.J.M. van Reisen, 2^e De Riemerstraat 83-85, 2513 CW Den Haag, e-mail: joostvanreisen@hetnet.nl.

LITERATUUR:

Boer, B.A. de (1993): *Onze Vogels*, BV de Handelsdrukkerij van 1874.
Dithuijzen, J. van (2003): *Eye on Aruba Bonaire Curaçao, De Coker Document Facilities*.
Raffaele, R. (2003): *Birds of the West Indies*, Christopher Helm, London.
Voous, K.H. (1983): *Birds of the Netherlands Antilles*, De Walburg Press, Zutphen.